

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-07-07
Besvaras senast
2020-07-21

Till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1753 En coronastrategi för äldre

I takt med att de skyhöga svenska dödstalen kommit att bli en omtalad världsnyhet har vi också sett bortförklaringar om att det höga antalet dödsoffer har med Sveriges äldreomsorg att göra. Man har antytt att de som finns på svenska äldreboenden är mer sköra än i andra länder, och att vi sorgligt nog fått in smittan där. Redan här kan vi konstatera att andelen äldre som avlidit i sviterna av covid-19 inte är högre i Sverige än i våra grannländer och att de som bor på svenska äldreboenden inte alls behöver vara mer sköra än i andra länder. Vi kan även konstatera att målet i den påstådda strategin med att skydda riskgrupperna visat sig vara ett fullständigt fiasko. Detta trots att skydda riskgrupper sedan början av pandemin varit ett uttalat mål i den påstådda strategi som regeringen har valt.

Det är inte särskilt oväntat. Det tog lång tid innan regeringen gav Socialstyrelsen i uppdrag att verka för en gemensam upphandling av skyddsutrustning. Regionerna inkluderades i en sådan så sent som i mars, och kommunerna, det vill säga de som har huvudmannaskapen för hemtjänst och äldreomsorg, inkluderades i en sådan så sent som i april.

När det kommer till skyddsutrustning har vi således sett hur behovet av detta återkommande har tonats ned och underminerats. Statsepidemiologen har vid ett flertal tillfällen talat om att skyddsutrustning inte hjälper. Detta trots att forskning på området samt resultat i andra länder klart visar på dess effektivitet och trots att många av de som avlidit till följd av covid-19 smittats av personal.

Så sent som den 7 maj kom ett uttalande från Folkhälsomyndigheten att man kunde "överväga" skyddsutrustning vid äldreboenden om man har strukturer på plats och följer basala hygienrutiner. Än i dag går det att läsa detta i deras riktlinjer för äldreomsorgen. Att en så kallad expertmyndighet går ut med att enbart överväga viktig skyddsutrustning, såsom visir eller munskydd, är en skandal – att regeringen fortfarande förlitar sig på myndigheten som konsekvent och återkommande har fel är en mänsklig katastrof.

Skrämmande nog har regeringens och myndigheternas bristande tro på just skyddsutrustning gjort att personal hamnat mellan stolarna. Vittnesmål har nämligen visat exempel på hur personal inom äldreomsorgen beordrats att arbeta trots att de är bekräftat smittade av covid-19, och att i flertalet fall har personal utan skyddsutrustning gått mellan smittade personer och friska

personer. I fall där personal använt skyddsutrustning är det oklart om den bytts ut som den ska mellan olika patienter eller brukare. IVO har konstaterat att det är aktuellt med en fördjupad tillsyn i ungefär var 10:e av de 1 045 verksamheter som de granskat under några veckor – en oroväckande hög siffra.

Utöver allt detta har vi, socialministerns öron till trots, sett omfattande vittnesmål om äldre som nekats något så basalt som syrgas och dropp. I flera fall har detta nekats för att det helt enkelt saknats på berörda boenden (eller i hemmet), alternativt för att personal på plats inte tillåtit använda det. Efter att olika regioner, bland annat Region Stockholm, uttalat att äldre som drabbats av covid-19 i möjligaste mån ska "behandlas på plats" är det en naturlig följd. Saken har inte blivit bättre då Socialstyrelsen sedan den 7 april rekommenderar läkare att undvika besök på äldreboenden. Det har medfört att de i stället ska göra bedömningar om en patients tillstånd på distans.

I tidningen Expressen den 2 juli kom nya uppgifter som knappast var särskilt förvånande, men ändå oerhört skrämmande. Risker för smittspridning på äldreboenden diskuterades över huvud taget inte under den övning som socialministern bjudit in relevanta aktörer till.

Att Sverige ligger i världstoppen avseende antal döda per miljon invånare har med andra ord helt och hållet att göra med den slapphänta icke-strategi som regeringen har valt. Andelen döda korrelerar nämligen med antalet smittade i samhället. När det är så glasklart att det ligger till på detta sätt kan man inte annat än undra varför man fortsätter på samma väg man börjat. Än märkligare att man återkommande inte brytt sig om riskgrupperna, trots regelbundna fall inom äldreomsorgen.

Det är ingen slump att Sverige kommit att få en ättestupa. Tusentals människor har dött i förtid till följd av regeringens handlingsförklaring. Undertecknad vill genom denna fråga inte ha ett svar på de fåtal åtgärder som regeringen har vidtagit som syftar till minskad smittspridning, utan frågan rör konkret en eventuell svensk äldrestrategi.

Med anledning av detta vill jag fråga socialminister Lena Hallengren:

Har ministern och regeringen någonsin haft en äldrestrategi under

coronapandemin och hur har den i sådana fall sett ut?

.....

Markus Wiechel (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Ann Larsson